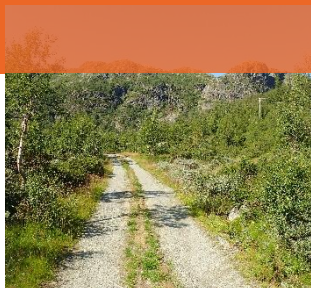

Naturverdier rundt Kjelhovda, Hemsedal

Sigve Reiso

Naturverdier rundt Kjelhovda, Hemsedal

Forfattere: Sigve Reiso

Publisert: 10.11.2021

Antall sider: 13 sider

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: Velforeningen Holdeskarets Venner

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Reiso, S. 2021. Naturverdier rundt Kjelhovda, Hemsedal. BioFokus-rapport 2021-029. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Forsidebilder: Bilder fra ulike miljøer rundt Kjelhovda. Foto: Sigve Reiso

Biofokus rapport 2021–029

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-014-4

Gaustadalléen 21

NO-0349 OSLO

Org.nr: 982 132 924

post@biofokus.no

www.biofokus.no

Forord

Stiftelsen Biofokus har på oppdrag fra Velforeningen Holdeskarets Venner v/ Rasmus Sunde foretatt naturfaglige registreringer innenfor et planområde for hyttebygging rundt Kjelhovda ved Holdeskaret i Hemsedal. Sigve Reiso har vært prosjektansvarlig og ansvarlig for utarbeiding av rapport. Vi vil takke Rasmus Sunde og Velforeningen for samarbeidet.

Tinn, 10.11.2021

Sigve Reiso

Rester av åpen kulturmarkseng vitner om tidligere seterdrift i området. Foto S. Reiso.

1 Innledning

Stiftelsen Biofokus har på oppdrag fra Velforeningen Holdeskarets Venner foretatt naturfaglige registreringer innenfor et planområde for hyttebygging rundt Kjelhovda i Hemsedal. Kjelhovda ligger som en markert kolle i Holdeskaret på mellom 1000-1100 moh., nær toppen av Hemsedal skisenter. Historisk er området del av et seterlandskap, preget av tidligere kulturpåvirkning.

Bakgrunnen for undersøkelsen er planer om å bygge 40-50 fritidsboliger innenfor et planområde rundt Kjelhovda (figur 1). Velforeningen Holdeskarets Venner har stilt seg kritisk til blant annet hvordan temaet naturmangfold er blitt behandlet i konsekvensutredningen og videre i planarbeidet for området. Velforeningen er bl.a. kritisk til om kunnskapsgrunnlaget er godt nok for relevante beslutninger. Biofokus ble i den sammenheng kontaktet med forespørsel om vi kunne gjøre en ny vurdering av naturverdiene i planområdet med målsetting om å oppdatere kunnskapsgrunnlaget slik at beslutninger i den videre prosessen kan tas på et best mulig grunnlag.

Planområdet rundt Kjelhovda ble besøkt av Sigve Reiso 30.juli i godt vær. I henhold til avtalen ble arealet kartlagt for naturtyper etter DN-håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007), for rødlistede naturtyper etter rødlista for naturtyper fra 2018 (Artsdatabanken 2018) og rødlistede arter etter rødlista fra 2015 (Henriksen og Hilmo 2015). Fokus var på funn og potensial for rødlistearter av karplanter, videre på sopp, moser og lav og potensial for å finne interessante arter fra disse organismegruppene. Det ble også vurdert potensial for spesielle viltverdier i området. For å vurdere kvaliteten til rødlistede naturtyper og videre verdisetting i KU-sammenheng, ble Miljødirektoratets veileder M-1930 brukt (Miljødirektoratet 2021 b). Resultatene er presentert og diskutert videre i denne rapporten.

Figur 1: Plankart fra detaljregulering Kjelhovda, kilde Hemsedal kommune.

2 Resultater

Planområdet domineres av kalkfattig vegetasjon, og bærer som helhet et tydelig preg av tidligere kulturpåvirkning. Arealet har i dag mosaikk av semi-naturlig eng, boreal hei og fjellbjørkeskog med preg av tidligere beite. Eldre flyfoto fra området antyder at arealet nord og vest for Kjelhovda var sterkt influert av seterdrifta på Strupa (figur 2). Seterdrifta er i dag opphørt og arealene har siden grodd igjen i ulikt tempo ut i fra tilgjengelig fukt- og næringstilgang. Deler av arealet er også bygd ned med vei og spredt hyttebygging.

Figur 2: Flyfoto av Kjelhovda fra 1963 som viser historisk kulturpåvirkning. Kilde Norge i bilder.

Det ble ikke funnet naturtypelokaliteter i henhold til DN-13 eller rødlistede arter innenfor planområdet. Potensialet for rødlistede arter som ikke er oppdaget vurderes som lite, som følge av dominans av kalkfattige forhold i kombinasjon med ensartet og triviell vegetasjon. Engarealene er i all hovedsak fattige og dominert av gressarter som finnskjegg, smyle, sølvbunke og gulaks med kun spredte urteinnslag av arter som gullris, blåklokke, øyentrøst, setergråurt, følblom og harerug. Heiareal er dominert av krekling, blåbær, tyttebær, dvergbjørk, einer og vier, men varierende gjengroing av bjørk. Vestlia av Kjelhovda skiller seg noe ut med stedvise innslag av intermediære-rike sig med noe frodigere skog og skogkanter. Her finnes små innslag av mer urterik svak bærlyngskog og kantareal med små innslag av noe kalkkrevende karplanter som fjelltistel og svarttopp.

Selv om arealene ikke når opp som naturtyper etter DN-13 håndboka, er flere av de forekommende kulturmarkstypene i planområdet oppført som rødlistede naturtyper som følge av pågående tilbakegang (begge som sårbare VU). Mosaikker av semi-naturlig eng og boreal hei i ulike gjengroingsfaser dekker store deler av planområdet (figur 3). De ulike rødlistede naturtypene er kvalitetsvurdert iht. Miljødirektoratets veileder M-1930 (Miljødirektoratet 2021b), der sone 1 er semi-naturlig eng av lav kvalitet, sone 2 er boreal hei av moderat kvalitet og sone 3 boreal hei av svært lav kvalitet.

Figur 3: Avgrensede rødlistede naturtyper delt inn i ulike areal etter type og kvalitet. sone 1 er semi-naturlig eng av lav kvalitet, sone 2 er boreal hei av moderat kvalitet og sone 3 boreal hei av svært lav kvalitet. Oransje strek viser undersøkt område.

Hekkende rovfugl kan påvirkes negativt av forstyrrelser, spesielt ved anleggsarbeid nær hekkeplassen. Multiconsult har laget en vurdering av anbefalte minimumsavstander til ulike fuglehekkinger (Røsberg og Mork 2018). Som eksempel for fjellvåk er anbefalt grense for ferdsel 250 m, og for støyende arbeider 500 m.

Planområdet har en viss funksjon for vilt, spesielt for hekkende spurvefugl i kraft av å huse en del halvåpne areal i mosaikk men tette kratt og åpne skogsareal. Det er sannsynlig at for eksempel den rødlistede blåstrupe (NT) kan hekke i området. Men området antas likevel ikke å ha en spesiell nøkkelfunksjon for vilt, utover tilsvarende gjengroende seterlandskap i regionen. Rett nord for planområdet ved sørenden av Røggjin finnes bratte sørvendte berg som har godt potensial for klippehekkende rovfugl. Dette er ikke spesielt undersøkt av oss, men det ligger bl.a. observasjoner av fjellvåk fra området i Artskart.no. Det er derfor potensial for at fjellvåk eller andre rovfugl årlig eller tidvis hekker i berget.

3 Diskusjon

Under er det diskutert momenter som vi anser som viktige supplement til kunnskapsgrunnlaget for temaet naturmangfold i planprosessen.

Som nevnt dekker mosaikker av kulturmarkseng og boreal hei i ulike gjengroingsfaser store deler av planområdet (figur 3). Dette er naturtyper som er svært vanlige i fjellregionen på Østlandet og ikke spesielle for planområdet isolert sett, spesielt er naturtypen boreal hei utbredt over store areal i seterregionen. Forekomstene kan likevel ha en betydning ved konsekvensvurderinger etter miljødirektoratets nye veileder for konsekvensutredninger (Miljødirektoratet 2021a). I henhold til konsekvensutredningsveilederen har sårbare naturtyper (VU) med lav, moderat eller høy lokalitetskvalitet (sone 1 og 2) stor verdi eller høy forvaltningsprioritet i konsekvensanalysens verditabell. Imens sårbare naturtyper (VU) svært lav lokalitetskvalitet (sone 3) gir middels verdi eller forvaltningsprioritet. Dette gjør at betydelige areal som ikke blir kvalifisert som spesielt verdifulle for biologisk mangfold iht. rødlista for arter eller DN-13 metoden, får høy naturkvalitet ved bruk av Miljødirektoratets veileder M-1930. Og kan videre ende opp med stor negativ konsekvens ved en ny eller oppdatert konsekvensvurdering av utbyggingsplanene etter Miljødirektoratet nye veileder for konsekvensutredninger.

Langs sørenden av Røggjin finnes bratte sørvendte berg som har godt potensial for klippehekkende rovfugl. Hekkende rovfugl kan påvirkes negativt av forstyrrelser, spesielt ved anleggsarbeid nær hekkeplassen. Dette kan bli en aktuell problemstilling i forhold til utbyggingsplanene for Kjelhovda. Vi kjenner ikke til om dette er undersøkt og vurdert i tidligere planfaser. Hvis ikke dette allerede er utført anbefales det å fremskaffe et godt kunnskapsgrunnlag rundt mulig hekkende rovfugl før en går videre med planlagt utbygging. Som eksempel er anbefalt grense for ferdsel 250 m, og for støyende arbeider 500 m til hekkeplass for fjellvåk (Røsberg og Mork 2018). For hekking av mer sårbare fugler kan disse anbefalte grensene være lengre.

4 Referanser

- Artsdatabanken 2018. Norsk rødliste for naturtyper 2018. Hentet 22.02.2021 fra <https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>
- Direktoratet for naturforvaltning 2007. Kartlegging av naturtyper -Verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13, 1999, men oppdaterte faktaark fra 2014-2015.
- Henriksen S. & Hilmo O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge.
- Miljødirektoratet 2021a. Veileder M-1941. <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/arealplanlegging/konsekvensutredninger/>
- Miljødirektoratet 2021b. Veileder M-1930. Kartleggingsinstruks. Kartlegging av terrestriske naturtyper etter NiN2. Versjon 08.06.2021.

Vedlegg 1 – Bilder

Fremdeles nokså åpen boreal hei i begynnende gjengroing fra sone 2 på nordsiden av Kjelhovda. Foto: S. Reiso.

Boreal hei i sein suksesjonsfase fra sone 3 på vestsiden av Kjelhovda. Foto: S. Reiso.

Rester av semi-naturlig eng med finnskjeggdominans fra sone 1 på vestsiden av Kjelhovda. Foto: S. Reiso.

Semi-naturlig eng i tidlig gjenvekst suksesjonsfase fra sone 1 på vestsiden av Kjelhovda. Foto: S. Reiso.

Skogkant mot semi-naturlig eng med innslag av små kalkrike og mer urterike sig fra sone 1 på vestsiden av Kjelhovda. Foto: S. Reiso.

Toppen av Kjelhovda med potensielle berg for rovfuglhekking rundt Skarsnut i bakgrunnen. Foto: S. Reiso.

Bjørkeskog med spredte grantrær på østsiden av Kjelhovda. Også dette arealet er sterkt kulturpåvirket, og ligger i grenseland mellom boreal hei i sen gjengroingsfase og skog. Manglende dominans av dvergbusker gjør at arealet ble definert som skog. Foto: S. Reiso.

Biofokus

– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.

Biofokus rapport 2021–029
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-014-4

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no